

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ З ОБРАНОГО ВИДУ СПОРТУ

Жанна Гращенко, к.пед.н., доцент
Світлана Пятисоцька, д.фіз.вих, доцент

*Харківська державна академія фізичної культури
Харків, Україна*

Вступ. У сучасному світі, зокрема і в Україні, спостерігається стрімке зростання цифровізації усіх сфер діяльності. Цифровізація торкається всіх галузей, і спортивна індустрія теж не є винятком. Ця тенденція вимагає наявності конкурентоздатних фахівців, які мають високий рівень компетентності в галузі цифрових технологій. Станом на сьогодні загальний рівень цифрової компетентності тренерів України ще не відповідає європейським стандартам.

Питанням цифровізації освіти та формування цифрової культури педагога займалася низка вчених: Ребрина, (2012); Бабій, (2013); Гаврілова, & Топольник, (2017) та ін. [1]. А. Єфременко із співавторами (2025) [2], на основі проведеного аналізу напрямків розвитку цифрової компетентності тренерів розробили модель розвитку цифрової компетентності майбутніх тренерів з виду спорту. Вчені одностайно звертали увагу на те, що недостатній рівень цифрової компетентності може обмежувати ефективність навчання в цифровому середовищі та породжувати виклики у процесі впровадження цифрових технологій у фахову підготовку. Тому, ЗВО важливо здійснювати систематичний аналіз освітньо-професійних програм та впроваджувати освітні компоненти, що будуть сприяти формуванню цифрової компетентності майбутніх тренерів з обраного виду спорту.

Мета дослідження: на підставі аналізу освітньо-професійної програми «Тренерська діяльність в обраному виді спорту» здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Харківської державної академії фізичної культури визначити перелік дисциплін, що забезпечують формування цифрової компетентності майбутніх тренерів з обраного виду спорту.

Матеріал і методи дослідження: аналіз нормативних документів, науково-методичної літератури та мережі «Internet», системний аналіз, узагальнення, педагогічне спостереження.

Результати дослідження та їх обговорення. Встановлено, що під цифровою компетентністю розуміють здатність індивіда використовувати цифрові технології, комунікаційні інструменти та мережі для доступу до інформації, управління нею, створення, інтеграції, аналізу та обміну, а також для вирішення проблем у різних сферах життя. Виділяють наступні ключові чинники цифрової компетентності: інформаційну та медіаграмотність, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту, безпеку в цифровому середовищі та вирішення технічних питань [3].

Серед низки фахових компетентностей, які зазначені у професійному стандарті «Тренер з виду спорту», виокремлена компетентність, яка реалізується у здатності використовувати цифрове обладнання, системне та прикладне програмне забезпечення (застосунки, у т.ч. онлайн), мережу Інтернет для вирішення завдань в процесі тренувальної та змагальної діяльності спортсменів [4]. Це означає, що майбутній тренер повинен вміти здійснювати комунікацію з використанням цифрових засоби зв'язку, цифрових сервісів для спілкування (месенджери, соціальні мережі, опитувальники тощо). Відтак, цифрова компетентність майбутніх тренерів з виду спорту – це здатність опановувати нові знання та набувати навички за допомогою цифрових інструментів, використовувати їх для навчальної, професійно-педагогічної та дослідницької діяльності.

В освітньо-професійній програмі на 2024-2028 рр. «Тренерська діяльність в обраному виді спорту» спеціальності А7 Фізична культура і спорт Харківської державної академії фізичної культури зазначено, що майбутній тренер з обраного виду спорту повинен мати розвинені навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Формування зазначених навичок забезпечують обов'язкові освітні компоненти, як-от: «Інформаційні технології та метрологічний контроль у спорті», «Педагогічні технології в спорті», «Спортивно-педагогічне удосконалення». Серед вибіркового освітніх компонентів здобувачам пропонуються дисципліни «Комп'ютерна обробка даних експериментальних досліджень», «Візуалізація та графічне представлення результатів досліджень засобами комп'ютерних технологій», «Інформаційне забезпечення фізичної культури та спорту», «Комп'ютерна графіка», «Мережеві та комунікаційні технології». Проте зміст робочих програм зазначених дисциплін мають певні обмеження, а саме не містить тем та практичних занять щодо інструментів штучного інтелекту, використання технологій віртуальної та доповненої реальності тощо.

Висновки. Професійно-педагогічна діяльність майбутнього тренера з обраного виду спорту пов'язана із взаємодією з різними засобами комунікацій. Тому він повинен володіти навичками ефективного застосування цифрових технологій для розв'язання різноманітних задач у практичній фаховій діяльності. Гарантам освітніх програм необхідно вдосконалювати зміст освітніх компонентів, зокрема, доповнювати програму професійної підготовки фаховими дисциплінами, спрямованими на формування компетентностей відповідно до нормативних документів, якими для спеціальності «фізична культура і спорт» є стандарт вищої освіти, професійний стандарт «Тренер з виду спорту». Зокрема, пропонується в освітньо-професійну програму «Тренерська діяльність в обраному виді спорту» ввести фахову дисципліну «Цифрові технології в професійній діяльності тренера», спрямовану на розвиток цифрової компетентності майбутніх тренерів з виду спорту, що є необхідною складовою формування конкурентоспроможних фахівців у сучасному цифровому середовищі. Метою викладання зазначеної дисципліни буде формування цифрової компетентності у майбутніх фахівців, засвоєння теоретичних знань та набуття практичних навичок із ефективного застосування

цифрових технологій для розв'язання різноманітних задач у практичній професійній діяльності, створення підґрунтя для самостійного безперервного навчання й розвитку.

Список використаної літератури.

1. Гуменний О. Цифрова компетентність як ключовий елемент професійної підготовки тренерів-викладачів ДЮСШ. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 11(45). С. 273-285. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11\(45\)-273-285](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11(45)-273-285)
2. Єфременко А., Алексєнко Я., Марченков М., Насонкіна О., Полторацька Г. Цифрова компетентність тренерів з виду спорту: шляхи розвитку. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2025. Том 13, №1. С. 23-28. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i1-003>
3. Стечкевич О. Концептуальні засади формування системи цифрової компетентності педагога. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. 4(60), С. 176–181. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-4-28>
4. ДК 003:2010. Класифікатор професій. [Чинний від 2025-09-25]. Київ, 2025. 51 с. (Професійний стандарт «Тренер з виду спорту»). https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/824-trener_z_vidu_sportu.pdf (дата звернення: 03.03.2026).